

aanwezigheid temidden van oude papieren voor deze laatste moet zijn! De toestand van het oud-archief elders zal wel in die dagen — in aanmerking genomen de groote onverschilligheid daarvoor — overal hetzelfde geweest zijn, behalve natuurlijk te Batavia, alwaar onder het oog van den archivaris en diens personeel toestanden als te Soerabaia zullen zijn buitengesloten.

Te Amboina vond ik in 1905 het oud-archief van den justitieelen en politieken Raad aldaar in een groote kist zonder deksel bewaard ¹⁾. Bovenop lag een laag vleurmuizendrek. Een vluchtig onderzoek gaf mij de overtuiging dat belangrijke oude documenten in die kist waren opgeborgen, doch dat alles wanhopig door elkaar lag. Mijn aanbod dit archief te ordenen werd aangenomen, terwijl daarbij welwillend de vergunning werd verleend genealogische aantekeningen te maken.

Blijkbaar waren de documenten er niet in gelegd en geschikt, doch kreeg ik den indruk alsof men bij de opberging de boeken enz. in manden gepakt eenvoudig boven de kist omgekeerd had ²⁾.

Een groot deel was weggevreten door allerlei insecten, die in de registers gangen hadden aangelegd; hoopen papiersnippers getuigden van muizenbezoek. Aan levend gedierte kwam te voorschijn: een nest met jonge muizen, tal van een soort kleine schorpioentjes en vele smallintvormige, bijna 8 c.M. lange duizendpooten, die bij dooding fosforiseerden.

Op de meeste papieren hadden zich door vocht lagen groene schimmels (?) gevormd, welke evenwel na droging in de zon voor het grootste deel konden verwijderd worden, zoodat het schrift wederom leesbaar werd.

Tal van stukken, waaronder een pak transportacten — eigendomsbewijzen — waren tot een vaste koek aangeengroeid, zoodat scheiding — op welke wijze ook beproefd — niet meer mogelijk was. Zegelafdrukken op lak op afgevallen stukken papier, waarop nog handteekeningen zichtbaar waren, lagen in de kist tusschen het verfrommelde en gekreukte papier en op den bodem van de kist verspreid.

Het archief liep van ± 1689 tot in het eerste kwart van de 19^e eeuw.

Na ruim 5 maanden de middaguren en menig avonduur aan de schoonmaak en ordening te hebben besteed, waarbij meteen *alle* namen met bijzonderheden werden genoteerd, kreeg het archief zijn oude plaats terug.

De doop- en trouwregisters waren niet in dat archief aanwezig, doch berustten bij den predikant in diens met gabba gabba ³⁾ omwanding en met atap ³⁾ gedekt kantoorgebouw. Vlak daarnaast en slechts door zinkplaten gescheiden, doch met de daken in enge aanraking stond een paardestal, waarin op zekeren avond brand ontstond. Door het angstig getrappel van het paard werd de brand tijdig ontdekt en gebluscht, anders ware ongetwijfeld het kantoorgebouw mede verbrand.

Ook deze registers zijn geheel door mij nagezien en geordend en kregen op mijn verzoek een plaatsje in een gesloten blikken trommel.

¹⁾ Bij een bezoek aan de hoofdplaatsen Ternate en Banda informeerend naar dergelijke archieven aldaar, waren deze onvindbaar. Waar zijn ze gebleven?

²⁾ Waarschijnlijk op die manier in haast opgeborgen na de groote aardbeving.

³⁾ Gabba gabba en atap = bladnerf en bladschijf van een palmsoort, in drogen toestand uiterst brandbaar materiaal.

Van de registers van den burg. stand te dier plaatse, op het residentie-kantoor berustend, was van eenige oude registers het papier zoo geel geworden en de inkt zoo verbleekt dat de namen bijna niet meer leesbaar waren.

Te Serang in Bantam liet ik mij door de mededeelingen van den toenmaligen Resident (± 1900) afschrikken — het feu sacré was er blijkbaar nog niet — een onderzoek in te stellen naar volgens diens zeggen nog aanwezige „oude“ (?) archieven. De bewaarplaats was één spinneweb en krioelde van allerlei ongedierte.

Interessant zou het zijn in Indië te doen nagaan wat er overgebleven is van de oude kerkelijke doop- en trouwregisters ¹⁾ der bestaande en niet meer bestaande verschillende gemeenten. Met een vergelijking daarnaast van den ouderdom dier gemeenten zou deze lijst voor zich zelf spreken. Ik ben het daarom volkomen eens met de reeds geuite meening, dat het raadzamer zou zijn, wat er over is te deponeren in het Landsarchief te Batavia, of nog beter — méde gezien de geringe belangstelling ervoor in Indië en de steeds stijgende in Holland — dit in het Rijksarchief te 's-Gravenhage op te leggen en dat deze maatregel uitgestrekt zou dienen te worden tot de oude weeskamer-archieven, alsmede de registers van den burg. stand tot b. v. ± 1860, met bepaling dat slechts het archief van de laatste 60 jaren plaatselijk beschikbaar bleef.

Moge ten slotte uitvoering worden gegeven aan den wensch om zakelijke afschriften te verkrijgen der kerkregisters van vroegere Hollandsche bezittingen, nu onder Britsch en ander beheer.

PH. LACH DE BÈRE.

Lijst van vertrokken lidmaten der Ned. Herv. Gemeente te Delft (1575—1581),

medegedeeld door J. W. F. STOPPELMAN.

In n° 3 van dezen Jaargang gaf ik een lijst van te Delft begravenen voorkomende in een der lidmatenregisters der Ned. Herv. Kerk dier gemeente.

In hetzelfde register bevindt zich de volgende lijst van:

Namen der lidmaten der Ghemeijnte die om wettelicke oorsaecken vertrocken zijn, attestatie van ons ghenomen hebbende.

A^o 1575.

In Augusto. Augustijn Pietersz. Vrowloo met zijn huisv., willende trecken in Enghelandt.

18 Sept. Geertgen Huijghen, liekelster, in Walcheren vertrocken bij haer kinderen, is nochtans hier ghebleven om des viandts wille.

20 Sept. Barbara van Copenberch met haer dochter Jannetgen zijn tot Rotterdam gaen wonen, om dat haer neeringhe daer beter ghelegghen was.

28 Sept. Sarah huisv. van Wouter de bode, ghereist na Wesel ende Emden, om dat se hoorde dat haer man ghestorven was.

vj. Octob. Trijntge Cornelisdr. inde Zecperie is gaen wonen tot Rotterdam, aldaer ghehijlickt zijnde, ende

¹⁾ Op verscheidene door mij bezochte plaatsen waren zij niet meer aanwezig.